Analyysi

TIPSistä tulossa euroalueen ja Pohjoismaiden johtava maksamisen selvitysalusta

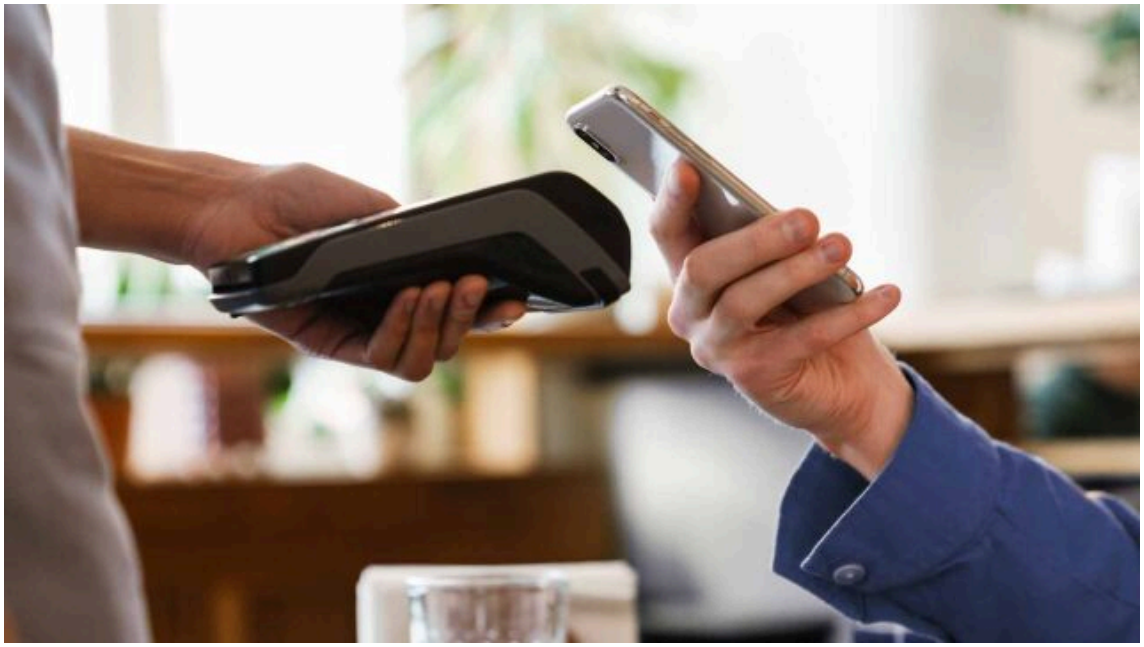
Raha ja maksaminen | 21.11.2024 | Kirsi Ripatti

KIRJOITTAJA

Kirsi Ripatti
Johtava neuvonantaja

Marraskuussa 2018 otettiin käyttöön eurooppalainen pikamaksujen selvitysalusta TIPS, TARGET Instant Payment Settlement System. TIPSin alkuaikojen tie ei ehkä ollut niin ruusuinen kuin järjestelmää rakennettaessa kuviteltiin - järjestelmän käyttöönotto takkusi ja volyymit eivät lähteneet toivottuun kasvuun. Kasvu käynnistyi, kun isot eurooppalaiset pankit ja selvitystalot (ACH, Automated Clearing House) alkoivat käyttää TIPSiä maksujensa selvitykseen. Merkittävä hyppäys volyymeissa tapahtui kuitenkin kuluvan vuoden helmikuussa, kun Ruotsin kruunu (RIX-INST) liittyi monivaluuttajärjestelmäksi rakennettuun TIPSiin.

TIPS ei vielä mahdollista selvitystä valuuttojen välillä, mutta suunnitelmat tämän toteuttamiseksi ovat olemassa. EKP julkaisi lokakuussa 2024 suunnitelmansa toiminnallisuuden käyttöönotosta. Tämä tulee mahdollistamaan selvityksen TIPSissä mukana olevien valuuttojen välillä turvallisesti keskuspankkirahassa. Euro ja Ruotsin ja Tanskan kruunu toimivat edelläkävijöinä, mutta muita valuuttoja odotetaan mukaan myöhemmin. Jotta toiminnallisuus tulee palvelemaan mahdollisimman hyvin käyttäjiä, EKP kysyy kuluvan vuoden loppupuolella markkinaosapuolten kiinnostusta olla mukana toiminnallisuuden kehittämisessä. Tämä selvityspalvelu luo perustan TIPSin liittämiseksi muihin pikamaksujärjestelmiin ja mahdollistamaan rajat ylittävän monivaluuttaselvityksen tulevaisuudessa myös Euroopan Unionin ulkopuolisten maiden kanssa.

Huhtikuussa 2024 julkaistu eurooppalainen pikamaksuasetus tuo pikamaksamiseen ja näin myös TIPSille uusia mahdollisuuksia. Vuoden 2025 alusta kaikilla pankeilla tulee olla valmius vastaanottaa pikamaksuja ja myöhemmin vuoden aikana myös valmius lähettää niitä. Tämä toivottavasti näkyy laajasti niin kuluttajille kuin yrityksillekin tarjottavina pikamaksamisen palveluina [1]. EKP edellyttää kaikkien eurooppalaiseen pikamaksamisen sääntökirjaan (SCT Inst scheme) sitoutuneiden maksupalvelun tarjoajien olevan tavoitettavia myös TIPSissä. Näin varmistetaan, että pikamaksaminen on mahdollista kaikille eurooppalaisille tileille.

Voisivatko TIPSin tulevaisuuden visiot, Ruotsin esimerkki ja sääntelyn vaatimukset tuoda hyötyjä myös Suomen maksamisen markkinalle?

Suomessa on pankkisektorilla pitkä historia maksujen selvityksestä EBA Clearingin palveluita hyödyntäen. Toiminta on luotettavaa ja vakiintunutta, ja tarvetta muutoksille ei ole nähty. Nyt Ruotsin lisäksi Tanskan kruunu liittyy TIPSiin huhtikuussa 2025 ja Norja ja Islanti ovat ilmoittaneet kiinnostuksesta. Voisiko TIPS toimia pontimena yhteispohjoismaisten palvelujen syntymiselle? Paikallisuus on palveluiden luomisessa vahvuus, mutta omien kansallisten selvitysjärjestelmien ylläpitäminen ja kehittäminen voi olla kallista ja hankalaa. Saavutettaisiinko keskittämällä hyötyjä ja synergioita ja sitä kautta säästöjä myös suomalaisille maksupalveluiden tuottajille?

Suunnitelmia TIPSin laajempaan hyödyntämiseen myös rajat ylittävässä monivaluuttaselvityksessä on olemassa. EKP selvittää TIPSin linkittämistä Kansanvälisen järjestelypankin (BIS, Bank for International Settlements) kehittämän Projekti Nexuksen kanssa. Projektin keskus on Singapore, ja sen kautta olisi mahdollista linkittää keskenään useita Kaukoidän pikamaksujärjestelmiä. Lisäksi selvitetään suoraa linkkiä Intian pikamaksujärjestelmän UPI:n (Unified Payments Interface) kanssa. Nämä linkit voisivat tehostaa myös yritysten maksuliikettä näiden alueiden kanssa. Pohjoismainen pelikenttä lienee meille kuitenkin se kiinnostavin.

TIPS volyymit jatkavat kasvua. Kesän ja alkusyksyn 2024 aikana oli keskimäärin reilut 4 milj. selvitettyä maksua päivässä. Näistä maksuista noin 3 milj. on Ruotsin kruunumääräisiä. Euromääräisiä maksuja selvitetään reilu miljoona kappaletta päivässä ja suurimmat markkinat ovat Saksa, Italia ja Slovakia. TIPSin kapasiteetista käytössä on vain murto-osa ja järjestelmä on skaalattavissa helposti. Myös järjestelmän suorituskyky on osoittautunut hyväksi ja häiriöitä on vähän.

Kuluva vuosi ja vuosi 2025 ovat merkittäviä pikamaksamisen saralla. Pikamaksuasetus tuo mukanaan mm. maksupalvelun tarjoajalle velvollisuuden tarjota asiakkailleen maksunsaajan tunnistuspalvelu. Eurojärjestelmä suunnittelee tällaisen palvelun tarjoamista edistääkseen maksamisen turvallisuutta ja vähentääkseen pikamaksamiseen liittyviä petoksia.

Pikamaksujen arvioidaan edistävän talouskasvua vapauttamalla rahoitusjärjestelmässä olevia varoja saattamalla varat välittömästi kansalaisten ja yritysten saataville käytettäväksi kulutukseen ja investointeihin. Maksujärjestelmän kyky lisätä euroalueen hyvinvointia ja taloudellista toimeliaisuutta tulee jatkossakin olla keskiössä maksamisen tulevaisuudesta päätettäessä. TIPSin tarjoamat mahdollisuudet tulee tutkia tässä keskustelussa.

Viitteet

1. https://www.suomenpankki.fi/fi/raha-ja-maksaminen/pikamaksamisen-edistaminen-suomessa/ ↑

Tässä artikkelissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin näkemystä.

Asiasanat

maksaminen, maksujärjestelmät, pikamaksaminen, TARGET Instant Payment Settlement (TIPS)